

Krisztus vagy a Vízöntő?

Godfried Danels bíboros,
Malines-Bruxelles érsekének
karácsonyi pásztorlevele (1990)

“Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?” (Lk 7,19)

TESTVÉREK!

A földön nagy nyugalanság uralkodott akkor, amikor Jézus megszületett Betlehemben. Palesztinában is a megszálló rómaiaknak sok problémájuk volt mindenféle „felszabadítókkal”, akik fel-felbukkantak, magukkal sodorva a nép egy részét, hogy kevéssel utóbb eltűnjenek. Vallásos nyugalanság is volt. A zsidók vártak Valakit, akinek el kellett jönnie, - és nemcsak ők - hol késett tehát ez a Messiás? Voltak, akik a pusztaságba menekültek: „Hogy lehet ebben a poshadt társadalomban tovább élni?”

Túl sokáig már nem váraoztak volna: valami feszültség volt a levegőben. Nemde Keresztelő János is hasonlóképpen szolt: „A fejsze már a fák gyökeréhez ért” (Lk 3,9) és: „Szórólapáttal kezében kitakarítja szérűjét és csürbe gyűjti búzáját, a pelyvát pedig olthatatlan tűzben elégeti.” (Lk 3,17)

És mi van nálunk, 1990 Karácsonyán? Kísértésem ezt felelni: világunk nem képes kimenekülni az erőszak hatalmából.

Ma is nagy a vallási nyugalanság. A 60-as évek hippijeinek mosolygó „virágporából” (flower power -hímporából) nem sok maradt.

Ugyanígy alig van nyoma az 1968 májusa agresszív eszményeinek. A 80-as évek - egészen váratlanul -előhozták a nyugtalan embert, a vallás-keresőt.

Ugyanígy óriási a meglepetés a lelkipásztorok területén is. Az Egyház arra készült fel, hogy szembesül a szekularizált, ateista emberrel, akit csak az anyagiak érdekelnek. És kivel találkozott 1990-ben? A nyugtalan emberrel, a vallást vagy valláspótlékot keresővel, akit már nem büvöl el oly nagyon a tudomány és a technika gyümölcse.

Lépten-nyomon ilyesfélét hall az ember: „Adjanak mást nekem, mint amit a számítógép kidob! Adjanak okot a reménységre! Ki gyógyít ki halálos unalmamból?”

Hol találok valamit, ami felmelegíti a szívemet? Ki vállalja vezetésemet, ki lesz az én „guru”-m? Ki tanít meg arra, hogy szétszakadt belső egységemet, énem egységét helyreállítsam?”

A vallási irodalom piacán széles a vevőkör. Ott, ahol eddig szinte kizárólag a kereszténység adott értelmet a létezésnek, most az értelmet-adók csak úgy hemzsegnek: a nagy keleti vallások mellett a kis trónkövetelők egész serege.

A szekták és az új vallások, mint a „New Age” (angol kifejezés, jelentése: Új Kor) teljes sebességgel haladnak előre, minden világrészt elárasztanak, a miénket is.

Ezekről lesz most itt szó.

„Small is beautiful”

„Was klein ist herzig”

„Vonzó a kicsiny”

A SZEKTÁK

Kicsinyített minták...

Némelyek a léptéket kicsinyítve keresik útjukat: ezek a szekták. A legtöbb szekta keresztény eredetű, a Krisztustól kapott örökség egy részét hordozza. Nem a katolicizmus nagy testvéregyházaira gondolok, (a protestánsokra, az anglikánokra, ortodoxokra), hanem a Jehova tanúira, a mormonokra, az adventistákra, a pünkösdistákra, valamint a szabadegyházak egész csillagködére, az elektronikus prédikátorokra, de gondolok a keletről származó szervezetekre és mozgalmakra is, amelyek jobbnál-jobb boldogság-recepteket és ezoterikus (titkos értelmű) bölcsességeket kínálnak mindenkinek.

A szekták a lépték csökkentésében, a kicsinyítésben, a miniatürizációban bajnokok. Kis, fészekmeleg közösségek, ahol minimális a választék a szentírási szövegekből, kevés a dogma, vagy akár egy sincs, kreatív és spontán a liturgia, sok a személyes figyelmesség, az érdeklődés, a törődés. Emberi közelség van, mely jóleső és vigasztaló, és Krisztus közeli visszatérésének szorongó várása. Egyikben sincs szolgálati papság, és sehol sincsenek aprólékoskodó egyházi előírások, szabályok, kötöttségek.

A szekták mindenfelé felkutatják híveiket. Többnyire azonban fiatalokra hatnak, akik még sehol sem vertek gyökeret, és érzelmi kötődésre vágnak. Olyanok, akik vagy csalódtak a nagy egyházakban, vagy egyszerűen nem ismerik ezeket, vallásilag tájékozatlanok, „kisformátumú” dolgot keresnek. Vannak felnőttek is, akik engednek a csábításnak. Vannak köztük „szerencsétlenek”, szegény ördögök, és vannak a kulturáltabbak és a társadalmilag magasabb réteghez tartozó emberek közül is. Nem kevés az egyetemet végzett ember is, aki errefelé lát kiutat.

Végül, mindig akadnak olyanok, akiknek a papokkal volt valami nehézsége, és akik félreszorítottak érzik magukat az egyház intézményi rendszerében.

Miért vonzó?

A szekták igen sokszor benyújtják a nagy egyházak kifizetetlen számláit”. Sikereik egy része toborzási módszereiknek köszönhető, sőt, a manipulációnak is, de fő oka, úgy tűnik, korunk társadalmának elszemélytelenítő tendenciája. Az emberek gyakran válnak számokká, és ritkán bánnak velük úgy, mint személyekkel. Ebből nehezen elviselhető hidegség és magányosság következik. Ezen a ponton lépnek be a szekták, sokkal inkább érzelmi, mint intellektuális közeledésükkel. A szív logikáját művelik, nem az értelmét. Kijelentik, hogy te egyetlen, te páratlan vagy. Ehhez még hozzájárul a harmónia és a béke vágya, a stressz feloldása, a feszültségmentesítés, a lazítás, a bátorítás és a megbecsülés, a test és lélek elfogadása, a döntésekben és a megvalósításokban való részesedés.

„Hol találok otthonra?”

Mindenki vágyik arra, hogy otthona legyen, csakhogy a „tűzhelyek” romokban hevernek: szétesőben vannak a családok, a falvak, a hagyományok. Hol vagyok még egyáltalán otthon? Az emberek millióinak képzeltét a kommunikáció, a közelség, a közösség, a melegség, a barátság, a befogadás, a dialógus, a találkozás, a megosztás, a menedék, a lecsillapodás, és a biztonság álmai és ábrándjai gyötrik. Megannyi csillag álmaik egén.

A szekták ezekre a vágyakozásokra akarnak felelni. Kapcsolataikba sok melegséget visznek, személy szerint nagy figyelemmel és szeretettel fogadnak: jó menedékre találsz, mikor abba a kis közösségbe bevezetnek, ahol helyetted gondolkodnak és döntenek, és amely átsegít holtponthoz és a kríziseken. „Nálunk - mondják - sosem vagy egyedül, és bárki is vagy, szívesen látunk!”

Világos válaszok

Semmi sem egyszerű ebben a társadalomban. Komplikált struktúrákban élünk; mint pókháló, vesznek körül minket a társadalmi előírások és formák. Ki ismeri még ki magát a bennünket megrohanó kérdések mindennapi áradatában? Az ember az egységet keresi ebben a post-modern korszakban, mely olyan töredékes, és olyan biztonságot keres, mely mindent átfog.

A szekták a homályos kérdésekre világos, rövid és pregnáns válaszokat szolgáltatnak. Leegyszerűsítik, szimplifikálják a hagyományos igazságokat és értékeket, melyeket másutt gyakran kuszán, árnyalt és kevésbé világos módon mutatnak be. A szekták szótárából hiányoznak az ilyen szavak: „feltéve, hogy”, „ha”, „de”. Az igenjük igen, a nemjük nem. Eligazításaik -jelszavaik rövidek és világosak, erkölcsük világos, nincsenek kazuisztikus fondorlatok: „ez így van, és nem másképp!” A bizonyítások sem érvelésből, vagy intellektuális hozzáértésből állnak. „Megkapó” jellegűek: nyelvek jelenségei, extázisok, próféciák, gyógyulások, varázslások.

Az egység keresése

Sok ember tájékozódás-képtelennek, irányt vesztettnek érzi magát, konfliktusban van önmagával és másokkal, a társadalommal és az egész világgal. Tengeren hánnyódó csónokok. Tapasztalataik a szétszakítottságról vannak, és nem az egységről, a harmóniáról. Hányfelől sebződtek meg! Sebeket kaptak szüleiktől, az iskolától, az Egyháztól és papságtól, és az egész társadalomtól! Márpedig a vallástól éppen azt várják, hogy helyreállítsa az egységet és a harmóniát. A vallás kibékülés, a megnyugvás, a részvétel ígérete. E tekintetben a liturgiának gyógyító jellegűnek kell lennie, egyesítenie és kibékítenie kellene a testet és a lelket, az én-t és a felebarátot,

Istent és az egész világmindenséget. Kreatívnak kell lennie és spontánnak, mely szólít és megvigasztal. Az a dolga, hogy kigyógyítson engem minden bajomból.

A szekták éppen ezt ajánlják föl: a lazítás érzését, mely megnyugtat és lecsendesít, vigasztaló vallásos élményeket ad, a személyegységesítést, a megbékélést a konfliktusokkal.

Liturgiájuk éltető; olyan helyet biztosítanak, ahol kifejezésre juthat és elnyugodhat külsőleg is az emóció, ahol az élet forrásai buzognak. Sőt, mindezekon felül a szekták felajánlják a gyógyulást - a testi-lelki gyógyulást - az imádság, a kézrátétel, a meleg, barátságos környezet révén. Még az alkohol és a drog okozta problémák is megoldódnak néha - ami az olyan türelmes jelenlétnek köszönhető, mely soha nem mond le az emberről, és amely gyógyít.

Páratlan valaki vagyok

Az ember nagyon is szükségét érzi annak, hogy meneküljön a névtelenségtől, hogy felépíthesse és megőrizze saját énjét, egyéniségét. Senki sem akar névtelen, arc nélküli szám lenni a tömegben. A rejtett nagylelkűség, a névtelenség nem vonzó: a világról se felejtünk el személy szerint köszönetet mondani minden munkatársunknak! Ez különösen nehéznek bizonyul a nagy szervezetekben, vagy a nagy plébániákon, amelyeknek szükségszerűen személytelenebb az ügyintézésük. Hol van már a rendszeres családlátogatás?

Minduntalan ezeket a kifejezéseket halljuk: önmegvalósítás, megvan a lehetősége, számításba jön, most rajta a sor, stb. A szekták nagy ügyet csinálnak az egyénből: propagandistáik házról-házra járnak, a levelezést mindenkinek a saját nevére küldik.

Valaki van a kulisszák mögött

A dolgoknak olyan háttere van, melyet nem látunk, valami vagy valaki az érzékelhetőnél távolabb van, amiről nem lehet megbizonyosodni, amit nem lehet ellenőrizni. Tehát van valami vagy valaki, ami vagy aki mindennek értelmet ad és mindent irányít. Kortársaink között sokan vannak, akik erről meg vannak győződve, jóval többen, mint néhány évvel ezelőtt. Újra titkok és misztériumok vesznek körül bennünket; valami történni fog, vagy megjelenik valaki, valami rendkívüli, egy próféta, egy messiás. Sok-sok ember keresi, várja, kutatja. De egyénileg - mert, mint mondják: „a nagy Egyházak csak elméletet adnak és erkölcsöt: nincs benne semmi új, semmi elragadó. Egyébként, ha mély vallásos tapasztalatainkról beszélünk a papoknak, nem értenek meg minket, sőt nevetségessé tesznek, míg a szekták komolyan vesznek minket. Van érzékük a misztérium, a »szent«, a titokzatosság iránt, a lelki ébredés, a Lélek szabad ihletései, az újjászületés reménye iránt. Sőt, lehetőséget is adnak nekünk, hogy »védett környezetben« az élet fontos kérdéseivel és belső megtapasztalásokkal foglalkozzunk. Megvan a szókinccsük és a fogalmaik ahhoz, hogy e témákkal foglalkozzunk és ezekre világos feleleteket adjunk.”

Ki vállalkozik arra, hogy engem elkísérjen és vezessen?

Sok olyan ember akad, aki egészen egyedül és tehetetlennek érzi magát, amikor a lelkéről van szó. Korunkban, mikor a nagy egyházakban szinte alig akadnak már lelki tanácsadók, bizony igen sokan keresnek valami hasonlót, valakit, aki vállalkozik arra, hogy türelemmel kísérje őket, és segítse a „megkülönböztetés”-ben. És nem találnak senkit, aki eligazítaná őket, valamiképpen atyjuk lenne, hogy fel nem tárt ösvényekre merészkedjenek.

A szekták megteszik: általában karizmatikus vezetőjük van, aki nem gátlásos és habozás nélkül, határozottan dönt.

Szükség esetén - helyetted. Márpedig sokan keresnek egy ilyesféle mestert, vezetőt, „guru”-t. Abba is belemennek, ha ez éppen abszolút alávetettséget és minden kritika feladását kívánja meg. Inkább választják a kerülőút kockázatát, semmint a helyben topogást.

A jövő perspektívái nélkül lehetetlenség élni

Az embereket a jövő aggasztja: hová vezetnek az élet konfliktusai.

Alig ért véget a hidegháború, más fenyegető veszély rémképei tűnnek fel. Gondoljunk a fajgyűlöletre és a vallási fanatizmusra. Okot a reménykedésre és kivezető utakat keresnek. Mindenki szívesen együttműködne egy jobb világ építésén, de kevesen várják ezt már holnapra. A szekták olyan szavakat vetnek be, melyek mozgósítják az embereket: látomás, ébredés, új rend, jobb világ, kiutak, alternatívák, reménység.

A sekták ezt mondják: „Tekints más szemmel magadra!” “Pozitívabban gondolkodj másokról!”- “Egy új korszak van készülében, új világ és új rend.” A sekták a próféták régi szövegeit ebben az értelemben olvassák újra; többek között bőven idézgetik a Jelenések Könyvét. “Jöjj közénk - mondják - látjuk a jövő perspektíváit és a jövőre vonatkozó terveink vannak!”

Beszálhatok a játszmába?

A keresők közül sokan nem érik be azzal, hogy a társadalom jövőjére vonatkozó elképzeléseket tárjanak eléjük, hanem szóhoz akarnak jutni ott, ahol terveznek, döntenek és nekilátnak. Ragaszkodnak ahhoz, hogy részt vegyenek, hogy konstruktív módon együttműködjenek, hogy véleményüket kikérjék, hogy az elit közé tartozzanak.

A sekták a dolgot néha sajátosan konkrétan fogják meg: a szociális segítségnyújtás terén van gyakorlati érzékük, ugyanígy a missziókhoz, vagy a jótékonyásban való közreműködéshez is.

Mínt hogy mindenki nélkülözhetetlen, részt is kell, hogy vegyen. A nagyon is személyes kapcsolatok a sektán belül azt eredményezik, hogy senki sem érzi azt, hogy róla elfeledkeztek: mindenki fontosnak érzi magát.

„Összefoglalva azt lehet megállapítani, hogy a sekták nagy sikere annak köszönhető, hogy mély meggyőződéssel, nagylelkűséggel és lelkesedéssel hisznek. Személyes találkozást keresnek az emberekkel. Megmentik az egyéni kezdeményezést, a felelősségérzetet, a kötelezettségvállalást. Szorosan követik az embereket, felkeresik őket otthonukban, bátorítják őket: megszakítatlan a kísérés. Segítik az egyéni tapasztalatokat és a válaszadást a problémákra - hála globális és összefüggő gondolatrendszerünknek. Vannak meggyőző szavaik: prédikációban, könyvekben és brosúrákban, hírközlő eszközökben (tömegkommunikációs eszközök: újság, TV, rádió...) jelennek meg - a Biblia gyakori idézésével -; nemegyszer a gyógyítás szolgálatára is hivatkoznak. Egyszóval, saját magukat úgy mutatják be, mint az egyetlen, világos és döntő választ, mint az örömhírt ebben a kaotikus világban”. (A sekták vagy új vallásos mozgalmak jelensége - Pásztorális felhívás, Egységutkárság, Róma, 1986. V. 3.)

A szindróma

Ha a sektáknak ekkora „terapeutikus” (gyógyító) sikere van, kétségtelenül azért van, mert a jelen társadalom egy jól meghatározható betegségben szenved.

Ténylegesen, rengeteg társadalmi és kulturális hagyomány veszett el, annyira, hogy bizony sokan vegetálnak gyökeretlenül a megfulladás küszöbén. Nagyon sebezhetővé váltak. Keresik is a kapaszkodó pontokat, ahol gyökeret verhetnek. Sokszor éppen azt értékelik legtovábbra, ami kezükbe esik - bármilyen egyszerű is.

Nagy a bizonytalanság. Először is: önmagukkal szemben. „Ki vagyok én?” De a jövővel kapcsolatban is: munkanélküliség, mindenféle fenyegető veszedelem: háború, erőszak, fajgyűlölet.

Sok kérdés merül fel az emberben: „Mi az igazság? Kinek van igaza? Ki biztosítja a jövőnket és a biztonságunkat? Mi az életem értelme, és az én történetem értelme? Van-e valami a háború után?”

Gyakran minden vezetés híjával vannak, legalábbis a saját személyre szóló tájékoztatói lehetőségük hiányzik. „Senki sem felel a kérdéseimre; az Egyházak és a politikusok válaszai általánosságokban merülnek ki: nem vonatkoznak az én problémáimra.”

No, és ki fogja megvédeni az egyént? Semmi szólásjoga, semmi befolyása nincs ott, ahol a nagy választások és döntések történnek. Csak sodródó, törékeny csónak az óceán habjain.

Az otthontalanság a kifosztottság, a gyökerelenség érzését csak fokozza. Magányos otthon, magányos az iskolában, a munkahelyen, a városban, a stadionok tömegében is.

Keserű a csalódás a technokratizált társadalom terén is, mely egyre bonyolultabbá válik, és adminisztratív vonalon egyre személytelenebbé.

„Mindig hiányzik valami ahhoz, hogy rendben legyenek” - akár a közügyek, akár a tanítás, az üzletek és ügyintézők, a törvények, a politikusok... az Egyház területén. Mindenki a maga módján reagál, temperamentuma szerint: van, aki kiüresedettnek érzi magát, mások közömbösek vagy agresszívek lesznek. De mind ki akar belőle mászni: „Nem, ez nem mehet így tovább!”

Éppen erre jöttek rá a sekták: erre a kórtünetre válaszolnak. Teszik ezt a toborzás módszereivel, melyek igen ügyesek, de nem mindig ártatlanok; amire a szenvedő alany rá sem jön kezdetben. Például a nagyon intenzív barátság megnyilatkozásai („love bom-bing” - „bombázzák a szeretettel”), egy luxusékezés, kitaró látogatások a lakásán, anyagi segítség, vagy ingyenes gyógyszerek néha elkülönítik az újonnan beavatottakat, beléjük sulykolják a tanokat, szüntelen aktivitásban tartják őket, hogy megakadályozzák azt, hogy gondolkodjanak és reagáljanak; esetleges tanácsaláságuknak elébe mennek azzal, hogy a vak bizalmat kívánják meg a vezetők iránt. Meg kell viszont vallani, bárha ezek a módszerek sokszor elfogadhatatlanok, nem változtatnak azon, hogy a sekták olykor tényleges szükségleteknek felelnek meg. Sikereik nem magyarázhatók meg azzal, hogy tapasztalt propagandistáik értik a módját.

LELKIPÁSZTORI FELHÍVÁS:

Egészséges, bensőséges, családi közösségeket!

Plébániai közösségeinket át kellene alakítanunk a testvéri találkozás, a kölcsönös segítségnyújtás, a családi, bizakodó légkör közösségeivé, emberszabású közösségekké. A lelkipásztori munkából manapság sokszor hiányzik személyes törődés, az egyéni kapcsolattartás.

Az Egyház legyen olyan hely, ahol a megbocsátás és kibékülés légkörében imádkozunk, ünnepeink és egymásnak gondját viseljük. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy legyenek olyan helyek (helyiségek), ahol kinek-kinek a bizalmas közléseit meghallgatják, diszkréten és hatékonyan fogadják.

Kell, hogy a plébánián nyitott kapukat találjon minden „jöttment”: a legszegényebb, a háttérbe szorított ember is. Továbbá a közösségnek missziós küldetése is van: ne zárkózzék magába, foglalkozzék a kívülállókkal is, akik nemigen tudják, hogy mi is történik az Egyházon belül.

Vajon a helyzetünkre adaptált „bázisközösségeket” kell tervbe venni? Vagy felújítani a családlátogatás régi szokását, hogy a papok, világi hívek felkeresik otthon az embereket? A város- és lakónegyedek pasztorációját kialakítani? Bármilyen módjait választjuk is ennek, valami újat kell találnunk, hogy a lelkipásztori megközelítés személyesebb legyen.

A névtelenséget el kell kerülni. Ebben mindenki segíthet. A papon és a plébániai munkacsoporton kívül sok olyan személy akad, akinek megvan a tehetsége ahhoz, hogy emberi, meleg légkört teremtsen maga körül. Ez sok munkát kíván? De vagyunk is hozzá jópáran!

Képzés és szüntelen továbbképzés

Bizony, sokaknál kiáltó tudatlanságot lehet tapasztalni, az Egyházon kívül, de belül is. A mélységbe menő evangélizáció szükségesnek látszik: katekézis és állandó továbbképzés. Elsősorban a katolikus hagyomány kincseiről kell informálnunk: főként a Bibliáról és a liturgiáról. (A Karácsonyt és a Húsvétot kivéve, a legtöbben még a vallási ünnepek nevét sem tudják, nem hogy a jelentésüket.) Most, amikor annyian keresik az élet művészetét, férfiak és nők egyaránt, szinte senki sem tudja már, hogy a lelki élet nagyjai hogyan is fogtak hozzá, hogy a maguk korában megélik az Evangéliumot: a szentek féledésbe merültek. Egész egyszerűen információra van szükség.

De kell a képzés is: a Biblia ismerete, az Isten fogalma, a reménység okai, a jövőre vonatkozó keresztény észrevételek, - beleértve Krisztus eljövételét és a végső dolgokat is -, az evangéliumi elkötelezettség értelme.

Mindenesetre, a legnagyobb hiány a személyes „lelkivezetőkben” van. Mert a mai ember, lelki pályafutása egyetlen voltának ismeretében felveti a kérdést: „Ki segít megtalálnom az Istent?” Születése és halála között minden ember zarándokként futja be soha-nem-volt útját: ki ad botot a kezébe, és ki segíti előrehaladni?

Ki segíti, hogy új módon értse meg a régi igazságokat, hogy azokat elhelyezze a mai gondolatkörben és hogy újra tudja fogalmazni kérdéseit?

Nagy figyelmet kell fordítani az imádságra, az egyéni kötelezettségvállalásra is, a „gyógyító” munkára (a lélek, a szellem és nem egyszer a test gyógyítására, gyógykezelésére is) - a gyógyítás klasszikus szentségeivel: a bűnbánat szentségével, a szentáldozással, a betegek kenetével; de helyet lehet adni újra annak a többévszázados egyházi hagyománynak is, mely a közösség imájával és kézrátétellel gyógyított.

Végül: az Egyház lelkipásztori tevékenysége az egész emberi lényre vonatkozik: szellemét, lelkét, testét, az egyént és a közösséget érinti. Senki sem idegen az Egyház szerető gondoskodása számára.

Élő liturgia

A liturgia a lelkipásztorkodás hatalmas eszköze. Minden egyházi tevékenység koronája az, hogy Krisztus által garantált szimbólumok révén működik. Rengeteg a liturgiával kapcsolatos siránkozás. Lehetőséget kell adni a kreativitásnak és a spontaneitásnak is egy olyan liturgia keretében, mely mindenki számára azonosítható marad.

A liturgia bensősége elsősorban nem attól függ, amit csinálnak, hanem attól, hogyan csinálják. Mert a klasszikus énekek és mozdulatok hirtelen élővé lesznek, megelevenednek egy mélyen hívő pap szavaiban és gesztusaiban, aki közösségben van a híveivel, mint ahogy élővé válnak egy lelkes, mélyen hívő közösség ajkán és mozdulataiban is. Egy-egy papszentelés, vagy diakónusszentelés bármilyen hagyományos is, mindig igazi ünnep!

Szükséges, hogy a résztvevők befogadják a liturgiát. Nem elégséges az, hogy érintetlenül megőrizsük. A liturgia adaptálása feltételezi azt, hogy mélyrehatóan ismerjük, hogy mi a Szentírásban való mély jártasság, a liturgikus hagyományok mélyreható ismerete, de vidám kreativitás is szükséges hozzá, és a bizalom az egyszerű jelek erejében. Döntő fontosságú a zene is: a mai ember szívesen megy oda, ahol az ének és a zene gondozott és liturgikus. Ebben az esetben a szertartás a szokottnál kicsit hosszabb is lehet. Máskülönből szükségünk van nem-eucharisztikus liturgiákra is: vigíliák, virrasztások, szentségimádások, vesperások, szabad elmélkedések, nyugodt eszmecserék a kölcsönös megbecsülés légkörében és közös zarándoklatok is legyenek. Ki kell lépünk prédikálásunk és imádságunk megszokott kereteiből. Túl kell lépünk a megszokott helyeken... talán az utcára is ki kell mennünk?

A prédikáció gyakran nem üti meg azt a szintet, melyet elvárunk tőle: oly kevésbé biblikus, túlságosan intellektuális, vagy moralizáló, lapos. Gyakran hallani olyasmit a hívektől: "Olyan keveset hallunk ott az Istenről." A beszélő életéből, tapasztalatából vett őszinte tanúságtétel mindig megkapó; de ehhez az szükséges, hogy előzőleg legyen ilyen tapasztalati anyaga, vallási érzéke. Mert adhatunk-e olyat amink nincsen?

Részvétel és vezetés (leadership), vezetőképzés

Kevesebb a pap, mint azelőtt. Sok világi hívő vágyódik arra, hogy képességei, adottságai szerint részt vegyen a lelkipásztori munkában. Keresztségük következtében joguk van ehhez; sőt, a mi korunkban gyakorlatilag szükségessé is vált ez. Igen gyakran közelebb is állnak a világiak a sok útkereső emberhez, mint a papok - és épp ezek a keresők a legkönnyebben sebezhetők a szekták részéről. Viszont a világi hívek kiképzésre, és buzdításra várnak, "lelki mellettük állásra" (accompagnement spirituel), hogy a maguk részéről ők is gyakorolni tudják majd ezt, mások mellett. A papoknak testvérükké, vezetőjüké, vigasztalójukká kell lenniük - de mindenekelőtt az imádság embereinek.

Kihívás az Egyház felé

Nem könnyű megtalálni a helyes magatartást a szektákkal szemben. Másképpen merül fel a probléma, ha olyanokról van szó, akik hitbelileg teljesen tájékozatlanok, és akik a szekták kerülő útján legalább valamit hallanak Krisztusról; vagy pedig katolikusokról, akiket az a veszély fenyeget, hogy félrevezetik őket, és hagyományaik gazdagságának jó részét elvesztik egy rövid ideig tartó vigasztalásért cserébe; és ismét más a kétes toborzások manipulációinak áldozatainál.

Nehéz a szekták pontos azonosítása is. Mikor van tényleg szektával dolgunk? Akad néhány megbízhatónak tűnő kritérium. A szekták gyakorlatilag mindig visszautasítják a dialógust, és elzárkóznak minden ökumenizmus elől; erősen allergiások a dogmákkal, a tanítóhivatallal és a hierarchiával szemben; nem szívesen látják a papokat, és a beavatottaknak gyakran minden kapcsolatot meg kell szakítaniuk az egyház képviselőivel; végül, a szekták legtöbbször vak engedelmességet kívánnak meg, és bizonyos szekták menekülnek a nappali világosság elől.

Velük kapcsolatos magatartásunkat hasssa át a dialógus szelleme, és a feltétel nélküli tisztelet a személy, a lelkiismeret szabadsága és Isten titkos működése iránt, aki a szíveket vezeti. Ugyanakkor naiv dolog volna nem szembenéznünk azokkal a nagy károkkal, melyeket a szekták okoznak: tönkreteszik a személyiséget, a házasságot és a családban szakadást, megosztottságot okoznak, eltávolodást eredményeznek Krisztus tanításától és az Egyház szentségeitől. Nem is hallgathatunk tovább! Viszont a szekták továbbra is kihívást jelentenek az Egyháznak és lelkipásztori tevékenységének: napfényre hozzák korunk lelki betegségeit, fél-orvosságokat, sőt néha tényleges terápiát javasolnak, mely ténylegesen megvan a nagy Egyházon belül - csak hogy kevésbé használja azt. Bizony, a szekták nem egyszer a saját, ki nem fizetett számláinkat nyújtják be!

VILÁGSZERTE FELKAPOTT „VALLÁS”: A NEW AGE

Mások más irányban keresnek: itt felnagyítják a léptéket. Mert hogy a régi világ a vége felé jár - mondják - és a hagyományos vallások nem rendeznek el semmit. Keressünk tehát valami nagyobb, tágasabbat; keressük a világmindenséget. Elegünk van a régi dogmák szorosságából, a korlátok közé záró erkölcsstanból, az elmeszesedett, magukat vonszoló intézményekből!

Soha nem merült fel bennetek ilyesmi? Mást akartok, valami új ihletést, egyetemesebb életbölcességet, melyet szolidan alapoztak rá a tudományra, egy egységes és testvéri világ szolgálatára. Olyan pozitív gondolatrendszert, melyen belül új lehetőség nyílik számotokra, és múltatok számára is, ha éppen elhibáztátok. Ne bolyongjunk tovább a dogmák bizonytalan fényénél, hanem

menjünk előre, tényleges égi jelek után. Ne egy szellemszerű Szentlélek vezessen, hanem a kozmosz titokzatos hullámai. Közvetlenül tapasztaljuk meg a földöntúlit, mit mondok? - legyünk mi magunk Istenné!

Első pillanatra azt mondjátok legbelül: „Ki hiszi el mindezt? Olyan mint egy sci-fi! Ennek ugyan nem dől be a modern ember! Csak ne ámítsuk magunkat.: az emberek milliói elhiszik. Főként, ha az a New Age formájában jelentkezik. ez az új vallás mint a dagályhullám terjedt tovább Kaliforniából indulva az egész világon: először a Skandináv félsziget igen civilizált országaiban, majd Nyugat -Európa minden iparilag fejlett országaiban. A fertőzés nálunk is ezeket támadott meg (t.i. Belgiumban). A könyvesboltokban úgy veszik a New Age könyveit, mint a cukrot. De hát miről van szó? Valamilyen elbűvölő hatásról? Ítéljétek meg magatok!

Szórólapp a levélszekrényben

„Kész-e Ön arra, hogy új világot teremtsen? Mindenki egyetért ebben: »Valaminek meg kell változnia a világon! « De minnek? Mikor? Hogyan? És főleg: ki által? A válasz e kérdésekre csakis Önnél van. Ne várja meg, hogy a szomszédja tegye meg az első lépést! Ne remélje azt se, hogy a kormányzat, vagy a közigazgatás kiolvassa az Ön fejéből leghőbb vágyait. Önre tartozik, hogy teremtsen és cselekedjék. Azonnal, most mindjárt! Kifejezésre kell juttatnia azt, amit mélyen önmagában hordoz. NE MARADJON EGYEDÜL! Csatlakozzék az emberek millióihoz, akiknek ugyanez a célja: egyesülni, együtt gondolkodni és cselekedni az új jövőendő megteremtése érdekében. Legyen pozitív elgondolása a világról. Írja le, rajzolja le, vagy tegye egyszerű módon láthatóvá a világot, amilyennek Ön szeretné. Ne akadjon meg az aktuális kríziseknél és problémáknál. Ezeket nem elhárítani kell, hanem legyőzni; tágítsa ki látókörét és forduljon a jövő felé. Kizárólag a saját környezetére összpontosítson, amilyennek azt szeretné látni: az emberekre és az ön családjára, a hivatására és a belső életére.

Tegye meg az első lépést! Tegyen egy olyan mozdulatot, csináljon valamit, ami konkretizálja a jövőről alkotott elképzeléseit. Ez a kezdet. A pozitív együttműködésnek ez a hulláma az egész földgolyón már önmagában véve is hozzájárul megjavításához, mert milliók teszik ugyanezt a lépést ugyanebben a perben. Számítanak az Ön gondolatai és cselekedetei: az EGYÜTT-TEREMTÉS tervének dinamikáját, eredetiségét és egyetemes dimenzióját, ez fogja megteremteni!

Művészi adottságainak, cselekvésének, vagy egyszerűen a belső átalakulásának köszönhetően Ön valamit meg fog változtatni valahol a világon.”

Ez a szórólapp szövege. A „Global cooperation for better World” (a Jobb világért együttműködő Világszövetség) kiadványa, mely az új „vallások” egyik „filiája” (leányvállalata).

Mert ténylegesen, valamilyen vallás-féleségről van szó: új világot várnak, mely a mostanitól különbözik; olyan várakozás ez, melynek megfogalmazási nyelve sajátosan messianikus és profétai. „Valami be fog következni” és: „Ön elősegítheti, ha ugyanabban az időpontban társul millió másikkal, akik egyfajta új „szentek egyességében” egyesültek, mely belső ereje és teremtőképessége következtében olyan élesztővel rendelkezik, mely jó oldalra tudja fordítani a világot.”

Egyébként, a vitathatatlanul amerikai megközelítés ellenére mindenki úgy érzi, hogy ez a beszéd megérinti és felszólítja őt. Mert tényleg rendkívüli az, hogy a világot testvéri dinamikus valósággá tegyük, más emberek millióival együtt, ugyanabban a percben, a belső átalakulás erejére és a művészi kreativitásra támaszkodva!

Hogy hozzásegíthetünk az első lépés megtételéhez, és elérjük azt, amit soha, semmiféle rendszer, politikai koalíció, semmiféle adminisztráció nem tudott megvalósítani: együtt teremteni!

Ez nem utópia: nézzétek, már itt van!

Afelől is biztosítanak, hogy ez nem álom. Nézzen szét maga körül: már itt van. Konstatálja, hogy ebben a civilizációban valami halódik. Mit hozott a tudomány és a technika? Előrehaladást és kényelmet, no jó, de a nyomorúságok tengerét is: környezetszennyezést, materializmust és ürességet.

Egy szám lett Önből, akinek sorba kell állnia; sehol, senki sem törődik az Ön érzelmeivel. Aranykalitkába zárt madár. Minden élő kapcsolatot elveszített a természettel, a kozmosszal; csak egy szegény árva ebben a világmindenségben.

Szerencsére, a legjobbak rájöttek erre. Egy új életfelfogást, egy új filozófiát és egy új „vallást” fedeztek fel. A „meglepetések e századában” valami váratlan és csodálatos történik: újra megtaláljuk a saját lelkünket. A személytelen tudomány és a technikai civilizáció kábulatából Csipkerózsika végre felébred. Még a tudomány nagyjaival is történik valami: Nobel-díjasok kollokviumokat tartanak nem csak tudományos témákról, hanem olyasmiről, ami közvetlenül az emberiség boldogságára vonatkozik. Nagy üzletemberek más típusú kapcsolatokat keresnek vállalkozásaik számára és letérnek a rentabilitás és a profit hajhászás vak törvényeinek útjáról. Vallási vezetők összejönnek, hogy együtt imádkozzanak a világ békéjéért. Mindenhol a világon fölébe kerekedik a tudat az anyagnak, a megrendülés az értelemnek, a bölcsesség a technikai hozzáértésnek, a lélek a külső realitásoknak.

„Ha ön ezt érzi... akkor közénk való!”

Ha úgy érzi, hogy sok mindentől megvan fosztva... Ha olyan filmeket néz meg, mint az E.T., vagy „Az eltűnt költők köre”... Ha makrobiotikus ételeket fogyaszt... Ha jobban szereti az édes orvosságot és a természetes gyógymodot... Ha kész arra, hogy emberi hatóképességét növelje... Ha részt vett néhány erre vonatkozó ülésen, előadáson... Ha kedvenc olvasmányai között szerepelnek ezoterikus és okkult könyvek... Ha érdeklődik a titokzatos, a furcsa, a misztikus, a sci-fi iránt... Ha meg van győződve arról, hogy az Ön énjét kozmikus sugarak és hullámok járják át, és a csillagok a sorsára hatást gyakorolnak... Ha Ön komolyan keres, és alapvető kérdéseket vet fel és nem talál semmiféle választ, sem a hagyományos vallási körökben, sem a tudományban, sem a technikában... Akkor az Ön helye köztünk van, a New Age-ben. Valószínűleg a „hagyományos” keresztények közül nem egy gondolkodóba esik, hogy nem pontosan az ő portréját tükrözi-e ez a felsorolás? Közülük csak igen kevesen mondhatják azt, hogy ezt olvasva, semmi sem rezdül meg bennük. A „nem-hagyományos” keresztények viszont, ezresével, magukra fognak benne ismerni: ez az ő pontos jellemzésük. Az ő szemükben egyáltalán nem tűnik mindez egy félig keleti, félig amerikai bazar szedett-vedett ócskaságai kínálatának. A kereszténységtől elidegenedett kortársaink az ismeret hiánya miatt drámai és légből kapott dolgoktól is könnyen lángra kapnak. (...)

New Age

Nem könnyű meghatározni a New Age-t. Nem vallás, de mégis vallási jellege van; nem filozófia, de mégis valamiféle gondolkodásmód az emberről és a világról, valamiféle kulcs a magyarázathoz; nem tudomány, de „tudományos” törvényekre támaszkodik, még ha a csillagokban kell is keresni azokat. A New Age valamiféle ködkép, melyben van ezoterizmus és okkultizmus, mitikus és mágikus gondolatok az élet titkaira vonatkozóan, és egy csipetnyi a kereszténységből; mindez az asztrofizikából vett gondolatokkal keverve.

A mozgalom Kaliforniában keletkezett (a jólét paradicsomában); többnyire kapcsolódik Alice Ann Bailey (1880-1948) 1948-ban megjelent könyvéhez, melynek címe: Krisztus visszatérése. Azóta a gondolatai széles körben elterjedtek és sok szervezet, közösség, testvériség - mozgalom „közkinceseivé” lettek, mint pl. az Egyetemes Fehér Testvériség, Graal, Rózsaszínű Kereszt, Fidhorn-i közösség (Skóciában), stb., mindenesetre ez az örökség már több millió emberre átszállt, anélkül, hogy ennek tudatában lennének. Mert ténylegesen a New Age-nek nincs alapítója, nincs székhelye, nincsenek szent könyvei, nincs vezetője, nincsenek dogmái. Ez egyfajta „szellemi lelkiség”, a szó tág értelmében, egy olyan lelkiség, melyben nincs se Isten, se kegyelem. De frigyre lép az „idő szellemével”.

Az is igaz, hogy a New Age egy sereg híres emberre, mint „neves pártfogó”-ra hivatkozik: Aldous Huxley, Carl Gustav Jung, G. Lessing, R. Sheldraka, W. James, Rudolf Steiner, sőt, még Teilhard de Chardin és Eckhart mester is szerepel a listán. Egyébként ez utóbbi kettő tévesen.

A New Age-nek fantasztikus sikere van. Több millióra becsülik a beavatottak számát; több mint 18.000 könyvvel árasztják el az üzleteket - a legnagyobb példányszámban a pályaudvari kioszkok és más nagy forgalmú területek árusai adnak el -; minthogy 40-50.000 információs irodájuk van. „A világ fejlődésében ugyanolyan fontos és hirtelen előrelépésről van szó, mint amilyen az élet energiája volt három és fél-millió évvel ezelőtt” - mondja Peter Russell.

A New Age négy pillérré támaszkodik.

Első pillér: egy tudományos alépitmény

A New Age sikere jórészt annak köszönhető, hogy arra törekszik, hogy tudományos alapokra támaszkodjék. A modern ember régóta arról álmodik, hogy összehozza (kibékítse) a vallást és a tudományt. A legjobb vallás az lenne, mely kiküszöbölne a hitet. A New Age ilyen. A Newton óta ismertté vált klasszikus fizika megszűnt. Ez egy olyan nagy gépezetnek tekintette a világmindenséget, melynek minden eleme a kölcsönhatások következtében egyensúlyban van és mozgásban tartja az univerzumot. Einstein már megállapította azt, hogy az anyag nem részecskékből áll, hanem hullámokból, vagy egyszerre hullámokból és részecskékből.

Nem jelentős-e az, hogy egy atomfizikust, Fritjof Capra-t tekintik a New Age ideológusának?

Mert a New Age ezt utánozza: a világmindenség nem gépezet, hanem egyetlen nagy élő test, melyet nem a mechanizmus tart fenn, hanem a minőségi kapcsolatok. Minden lény rokonságban van egymással, egy családot alkotnak. Az ember e szöveték része, az egésznek egy darabja: részt vesz annak szerves életében. Nem képes kívülállóként, semleges megfigyelőként, vagy független alanyként viselkedni.

Következésképpen az ember már nem szabad és nem is felelős cselekedeteiért: csak részt vesz, még ha nem is szívesen. Tehát minden egy (monizmus); még Isten is csak egy darabja a kozmosznak (pantheizmus). Tehát szó sincs a Teremtésről. Ezzel eltörölték a megkülönböztetéseket: a lélek és a test között, Isten és a világ között, az értelem és az érzelem között, a benső és a külső között, a tudatos és a tudatalatti zónák között, az ég és a föld között.

Ezen a területen lehetetlen követni a New Age-t. A tudománynak meg kell tartania autonómiáját és a jogait. A New Age a saját hasznára magához akarja csatolni, erősen emlékeztet a jó öreg konkordizmusra.

Az mindenesetre tagadhatatlan, hogy az emberben legbelül megvan az egységnek ez az álma, Istennel és a kozmoszsal való kibékülése. Ez az álom csábító a megosztottság, a végtelenségig menő megkülönböztetések, az aprólékosság korszakában. Oly nagyon szeretnénk rokonságra kerülni mindennel.

Második pillér: a keleti "vallások"

Az ősegységnek ezt az álmát éppen a keleti vallások valósítják meg a gyakorlatban leginkább. Így pl. az ősi kínai bölcsesség (a taoizmus) számára az egész valóság csak egyetlen élő szervezet, melynek ellentétes erői, a yin és a yang egyensúlyban tartják egymást. A yin nőnemű, homályos, passzív, befelé forduló, szintetizáló; a yang hímnemű, világos, aktív, teremtő, külső világ felé forduló, analízáló. Az ember nem tud másként boldog lenni, csak ha magában érvényre juttatja a természetnek ezt a törvényét, megteremtve a yin és a yang közötti egyensúlyt: a belső békét.

Még egy oka van annak, hogy a New Age Kelet felé fordul: ezek a vallások inkább a tapasztalatokra épültek, mint az értelemre és a tekintélyre. Támaszuk az érzelem. A kereszténység - a New Age szerint - mint az összes többi nagy nyugati vallás is, a Könyv vallása. Valamiféle dogmatikán és erkölctanon alapszik; és ezeket erőlteti az emberre.

Talán nem egészen ok nélkül vádolja a New Age a kereszténységet azzal, hogy hiányzik belőle a személyesen átélt élmény, hogy bizalmatlan a misztikummal szemben, hogy szüntelen erkölcsi prédikációkat tart, és túlságosan hangsúlyozza a tanok sérthetlenségét. Különösen az utóbbi években redukálták a kereszténységet egy erkölcsi rendszerre. A Credo, mint életre szóló tanítás és a vallási - misztikus tapasztalat forrása, nem egyszer feledésbe ment. Márpedig Krisztus ezt mondta „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítlek titeket. Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű - és nyugalmat találtok lelketeknek. Az én igám édes, az én terhem könnyű. (Mt 11,28-30)

Még egy érvet hoz fel a New Age a kereszténység ellen. Hogy a kereszténység megoszt. Nem eredményezett egyebet, mint konfliktusokat, egyházszakadást, inkvizíciót, vallásháborúkat. Túl nagy súlyt helyez az én-re, a szabadságra és a felelősségre.

A keleti gondolkodás úgy vélekedik, hogy az emberben nem az „én” van a legmélyebben, hanem az „én”-nél még mélyebben a „maga” (moi - soi) van, amelynek nincs köze a mi evilági történelmi létezésünkhöz. És ez a még mélyebb „maga” egybeesik az „isten”-nel. Ebben az esetben már igazában vétkezni sem tud az ember, büntelen. Tehát a személyiség egész lényege - mely oly értékes a kereszténységben - itt elenyészik.

Ezt a mélyebb „maga”-t kell újra megkeresnie az embernek. Intuíciói és tapasztalás által juthat hozzá, ha elszakad mindattól, ami a felszínes „én”-hez kapcsolódik. Bizonyos technikák (mint a joga és a „mind machines”*, ez az újfajta technika) és bizonyos mesterek segíthetnek ebben. És ha ebben az életben nem jut el oda valaki, még mindig lehetséges lesz utána, egy új életben. (* a témának megfelelő agymosás)

Mert szerintük van reinkarnáció, újjászületés, és pedig többször egymás után, mindaddig, míg az ember elérkezik a teljes megnyugvás, a legmagasabb boldogság állapotába. Pótolni lehet egy elrontott életet.

Ezek a fogalmak meglehetősen furcsának tűnnek. Valóban így van? Úgy tűnik, hogy Nyugaton a keresztények 23 %-a, sőt, a gyakorló katolikusok 31 %-a hisz a reinkarnációban. Ki ne álmodozott volna közülünk valaha ilyesféleképpen: „Miért is nem kezdek újra az életemet?” „Ki szabadít meg egy ilyen tett felelősségétől?” „Miért van annyi tilalom?” „Miért van olyan sok parancs és tabu a kereszténységben, és miért fordítanak oly kevés figyelmet az evilági élményekre, az értelemre, a misztikára?” „Miért van minden eleve megírva a könyvekben, és miért nem jut hely annak, amit én érzek!”

Harmadik pillére: az új pszichológia

Kortársainknál nagy keletje van a pszichológia tudományából vett érveléseknek. És a New Age azt hangoztatja, hogy vannak bizonyítékai. Annak a gondolatnak, hogy a tudatos én egy személy feletti tudatban (conscience) létezik, van valami köze ahhoz, amit e század elején C. G. Jung, a neves svájci pszichológus mondott. Mindenesetre az ő elgondolása komplex és árnyalt, ő sohasem akarta átlépni tudománya területének határait. A New Age az ő elgondolásának bizonyos elemeit átvette, a maga módján értelmezte és a végsőkig leegyszerűsítette.

A New Age szerint - Jung alapján-, van egy kollektív tudatalatti, mely minden emberben jelen van. Olyasmi ez, mint az emberi tudás raktára - amióta ember él a földön: képekből, ábrázolásból, elképzelésekből, tapasztalatokból, gondolkodásmódokból áll. Ezek az anyagok általában nem tudatosak, de hozzájuk lehet férni, legalábbis részben, bizonyos álmokban, tündér-mesékben és mitikus legendákban.

Továbbá - szintén a New Age szerint - Jung azt gondolta volna, hogy a lelkünk mélyén lévő ezen adottságok közül az egyik a „maga” lenne, és hogy ez közel lenne az Istenhez, vagy netalán maga az Isten ez. Ha pedig ez így van, akkor önmagunk mélyére leszállva találkozhatunk Istennel: bennünk van.

Ez kétféleképpen értelmezhető - Jung szerint: Isten bennünk él, de tőlünk különbözik, ő a mi Teremtőnk és Urunk. Ez tökéletesen keresztény felfogás; nemde már Szent Ágoston így mondta?

Csak hogy a New Age nem így érti; szerinte az Isten önmagunk legmélye. Nem különbözik tőlünk: mi magunk vagyunk az Isten. Ez egészen más, keresztény ember számára elfogadhatatlan.

Hogy mindennek sikere van, az nem is olyan nagyon meglepő. Ki ne érzett volna valamiféle „jelenlétet” önmaga bensejében? Nem lehetett-e az Isten, vagy legalább valami Tőle? Vannak olyan kivételes alkalmak, amikor a tudat szélesre tárul, és szinte „természetfeletti” teljességre, boldogságra jut el. Vannak érzékszervek feletti, misztikus tudatállapotok. Több szentnek volt ilyenben része. Lehet, hogy nem is annyira kivételesek, csak nem mernek róla beszélni azok, akik megtapasztalták.

A New Age azt állítja, hogy újra lehet élni a születés eseményeit és „a halált megközelítő” határ-kísérletekre is van lehetőség. A New Age rendszeresen provokálja ezeket a jelenségeket: „újraszületés” (rebirth) bizonyos traumák kiküszöböléseként, „utazás a halál kapuihoz”, valamint a hírhedt kapcsolatfelvétel a látható világon túli dolgokkal vagy lényekkel (*chanelling*).

Bármint van is, tagadhatatlan az, hogy a pszichológia világa hallatlan nagy vonzást gyakorol kortársainkra.

Negyedik pillére: az asztrológia

(„Megírták a csillagokban”)

A New Age negyedik pillére a legkülönösebb, és talán épp azért a legcsábítóbb is: az ezoterizmus és a titkos tudás. Az emberiség mindig is hitte, hogy valahol vannak az ismeretnek rejtett forrásai, olyan utak, melyek a boldogságra vezetnek, de az istenek elzárták, nehogy az emberek odajussanak; ezeket az ismereteket csak a beavatottnak adják át, ezeknek a birtokosaként minden hatalmában áll.

Titkos tudásnak főként a csillagokból való olvasást - az asztrológiát és az ebből következett horoszkópok előrejelzését - tekintették ősidők óta. Az életünk eseményei meg vannak írva a csillagokban. A New Age-nek az a véleménye, hogy rendkívüli események előestjén vagyunk. Tény, hogy a 2000. év körül a Nap egy új konstellációba lép; a Vízöntőébe. Hirtelen meg fog változni a világmindenség és a történelem menete. Volt olyan időszak, amidőn az emberiség a Bika csillagképének konstellációjában élt, a mezopotámiai birodalmak és vallások kora volt ez; azután a Kos konstellációja következett, a mózesi zsidó vallással; most a Hal csillagképe van, a kereszténységgel. (nemde Krisztus jelképe az ichtis- a hal?) 2000 körül a Vízöntő konstellációjába lépünk: ez egy új világrendet fog hozni, új emberiséget egy új **“vallást”**

Kevesen érzik úgy, hogy “hisznek” a csillagokban, de ez nem akadályozza meg őket abban, hogy el ne olvassák hétvégi újságaikban a horoszkópot. Az asztrológia a tudománnyal szöges ellentétben álló hiedelem: valami igazból indul ki, hogy azután igazolatlan következtetéseket vonjon le.

“Nyilvánvaló, hogy a Nap hatást gyakorol a földi életre, de nem föltétlenül az emberi lények szerelmi életére. A Holdnak szerepe van az árapály változásában, de képtelen tanácsot adni a lottó kitöltésére. A Mars planétája vörös színű, és a háború istenének nevét viseli - melyet az emberek adtak neki -, de ez egyáltalán nem jelenti azt, hogy ennek az égitestnek harcos hatalmai vannak, sem azt, hogy konfliktusokat idéz elő...” (A.R. Van de Walle)

Titkos tan és okkult praktikák

Az ember mindig is kacérkodott a titkozatossággal, a misztikussal; recepteket keresett az ismeretlen boldogságra. Még Jézus személye köré is fonódtak titkos tanok.

A II. és III. században ott volt pl. a gnózis (gnosztikus eretnesség): ez a beavatottak számára összegyűjtött írásokat jelenti, melyekben Jézusra vonatkozó, olyan titkos adatokat szerepeltettek, melyekről nincs szó az Evangéliumokban. Ennek következtében a „beavatottak” a többi keresztény fölött állónak tekintették magukat; nem törődtek a dogmatikai és erkölcsi szabályokkal; a közös igazság fölé emelkedtek, a jó és a rossz fölé. Szent János már az első levelében energikusan fellép e látásmód ellen, hangsúlyozva azt, hogy aki azt hiszi, hogy nincs bűne; hogy Istent szeretni lehet úgy, hogy közben felebarátját nem szereti; hogy nem kell törődnie a parancsolatokkal; hogy Jézus - az Istenember - megváltoztatható (disloquer), valami távoli Istenné, vagy egyszerűen egy emberi lényé; az illúziókban él és nem lehet Jézus igazi tanítványa. (1 Jn 1,8; 2,2; 2,9;22)

„Sötétségben járnak, nem világosságban.”

A történelem folyamán ez a tendencia sohasem tűnt el egészen. Időről-időre mindig újra felbukkan. Legismertebb képviselője Flore-i Joákim volt (t1202), aki azt az eszmét védte, hogy elérkezett a Szentlélek korszaka az Atya korszaka (Ószövetség) és a Fiú korszaka (Újszövetség) után. Azután a Szabad Lélek Testvérei következtek, ezekkel szemben Geert Grote lépett fel a „devotio moderna”-val, a „két lábbal a földön” szellemiségével.

Brüsszelben a XIV században egy Bloemaerdinne nevezetű hölgy védelmezett a városban elterjedt titkos tant, Ruysbroeck nem sokra tartotta.

Ma hasonló példa található Alice Bailey: Krisztus visszatérése c. titkos tanokat és okkult gyakorlatokat hirdető könyvében. A történelmi Krisztusnak - szerinte - nincs semmi jelentősége. Krisztus: egy eszme, mely különféle alakokban ölt testet: Buddha, Hermész, Zarathusztra, Jézus, Mani, stb.. Nemsokára újra reinkarnálódik, hogy kézzelfoghatóan megmutassa az embereknek, hogy hogyan tudják megváltani saját magukat. Eközben a szerző egy sereg beavatott és elmékedési módszert mutat, hogy az emberek eljussanak ehhez az önmegváltáshoz. Különösen egy Általános Könyörgő Nap erejében hisz, amikor az összes beavatott egyazon időpontban egyesül az imában, és egy erőteljes közösségi összpontosítás segítségével megváltoztatják a világ rendjét.

Nyugtalan a mai ember szíve

Kortársaink szívében bizonyára nagy szenvedés, mérhetetlen nyugtalanság uralkodik, hogy üdvösségüket ebben a keverékben keresik. Márpedig milliók teszik ezt. Jóllehet összefüggéstelennek tűnhet ez az eszmerendszer, és a pártatlan szemlélő nem érti, tény az, hogy létezik és mohón kapnak utána.

De milyen éhség ébreszt ilyen menü iránti vágyakat? Világos, hogy mindazt, amit a New Age kínál, a modern ember képére alkották: tükröt tartanak arcunk elé. Mint Narcissus a vízbe tekintve, az ember a saját képét látja visszatükröződni az új vallásokban. A technológiai korszak kellős közepén az ember megmarad „metafizikai állatnak”, és minden eddigieknél inkább keres egy olyan tájékozódási rendszert, melyen belül a saját fogalmait és érzelmi életét el tudja helyezni.

A mai ember a megosztottság nélküli egységre vágyik, olyan világról álmodik, melyben nincsenek konfliktusok, általános a megbékülés és a testvériség, az a messiási béke, melyről már Izaiás szólt: „együtt legelészik a tehén és a medve, és a csecsemő ott játszhat a vipera fészkenél.” (V.ö. Iz 11,6. stb) Így minden békében élhet: a test és a lélek, a múlt, a jelen és a jövő, én és te, Isten és ember. A mai ember nehézség és ellenállás nélküli életet szeretne, stressz, betegség és pénzhiány nélkül; olyan életet, melyből elhárítottak minden nehézséget és minden akadályt: eufórikus állapotot, melyben jól érzi magát. Szereti ezt a „kozmosz érzést”, mely elragadná, mintegy a nap szekeren, *egy titokzatos energia hullámain. A New Age olyan gondolkodás- és cselekvésmódot hirdet, mely határozottan az „én” jólétére, az egocentrizmusra irányul. „Istennel együtt-teremtő vagyok” - „A Krisztus én vagyok” - „A világ boldogsága a kezeim között van: elérhető”. Vitathatalanul a felfújott, túltengő „én” a jelenlegi gondolkodás és cselekvés legelső jellemzője.*

Szinkretizmus – csipegessünk innen is, onnan is

A szinkretizmus (különféle tanok összeagyválása) magától értetődik: jobban ízlik, ha csipegetünk innen is, onnan is: „à la carte”. Nem számít, hogy mit is hiszel; a lényeges: hogy jól érezd magad. Teljes nyugalommal tartozhatsz több valláshoz is: nincs ebben semmi ellentmondás. A New Age vendégszeretetet gyakorol minden vallás iránt: valamiféle szuper-vallás, mely messze fölötté lebeg minden dogmának, tekintélynek, papságnak és szent könyvnek. Ez az „ökumenizmus” diadala. „Egyébként is, mi az igazság? Az, ami számodra jó, az az igazság!” Ebből tehát következik: „Nézelődjön nyugodtan az önkiszolgáló üzletben, meg fogja találni, amit keres”.

Az érzelem (itt) az értelem a misztika és az erkölcs fölé kerekedik. A New Age tapasztalat dolga. A szív logikáját fedi fel, egy gondolatot a „rockos testben”, a „habfürdő” boldogság-érzetét.

Igazán semmi sem csak jó vagy csak rossz; és minden esetleges ballépést ki lehet javítani egy majdani új egzisztencia (lét) folyamán. Vagy inkább automatikusan elmúlik a következő reinkarnációban. Már túl régóta okoskodunk, elérkezett az érzelem ideje, a szeretet és a cselekvés: „Szeress, és tedd, amit a szíved sugall”. A keresztény vallás erkölcsi megkötöttségei (crisptions) csak a fáradságot eredményezték és a végletekig fokozott büntudat csapdáit, a csüggedés és tehetetlenség utóizével. Meg kell szünnie végre a törvény korszakának, adjuk át a szót a szeretetnek és az örömmek.

A tudat (öntudat?) uralma következik, itt az idő, hogy hagyjuk felszínre jutni minden képességünket, a bennünk rejlő lehetőségeket. Mindenre képesek vagyunk, hála a tudat intenzív működésének: ez alkotja az élesztőt, mely megmozgatja a világot.

A New Age-nek egészen sajátos a szóhasználat: előszeretettel használja a harmónia, a béke (egység, szeretet, fény, béke, nyugalom), az energia (hullámok, rezgések - vibrációk -, sugárzás), az egyéniesedés (individuum, önmegvalósítás, tudatosodás, kreativitás), a meglepetés (új születés, mutáció, felszökkenés, felmerülés - emergence -, apokalipszis) szavait. Olyan szótár, amely egyben energikus és ugyanakkor reménytelen. A mai ember képére alkottatott.

Kihívás a keresztények felé

A New Age nagy kihívás a kereszténység számára. Nemcsak azért, mert olyan nagy hévvel propagálja magát, hanem azért is, mert kifejezetten támadja a kereszténységet, bár a keresztény örökség bizonyos részeit adaptálja, például a Bibliát. Továbbá, a New Age új, egyetemes vallásnak mutatja be magát, mely az összes korábbi vallások nyomába lép és azokat tökéletességre vezeti; a New Age csodálatosan ért ahhoz, hogy a modern embernek hízelegjen.

Mindezek után, a New Age pozitívumokat is javasol: az általános testvériség iránti érzéket, a békét s a harmóniát, a tudatosodást, kötelezettségvállalást a világ megjavítására, a jóért való általános mozgósítást, stb. Az ajánlott módszerek (technikák) sem mind rosszak: a jógnak és a lazításnak (relaxáció) lehetnek jótékony hatásai.

IGAZÁN CSAK AZ JÓ, AMI IGAZ

Szükség van a következő megkülönböztetésre; nem föltétlenül egészséges az, ami jól esik, és az, ami kellemes, nem föltétlenül igaz. Itt a probléma a keresztények számára is: ők maguk sem szeretnek határvonalat húzni, hogy szétválasszák a dolgokat, és ha szükséges hátat fordítsanak a rossznak (distinguer et séparer).

Jobb szeretnék, hogyha mindenkinek igaza lehetne. Ha valaki kiemeli a keresztény hit egyetlen és szükséges voltát, azt mindjárt beképzeltséggel, göggel, az ökumenikus érzék hiányával vádolják. Mert van jó és igaz mindenben, tehát bátran lehet keverni-kavarni a dolgokat. Sajnos, ez nem igaz: a féligazságok összeadásából megint csak féligazságok jönnek ki!

A következő megjegyzéseket is gyakran lehet hallani: „Mit számít az elméleti igazság, fontos, hogy a gyakorlatban jó eredményeket hozzon! Egyébként is: mi az igazság? Gyümölcsöikről ismerhetők meg a fák; nézzétek a gyümölcsöket: ha jók, a fák is jók.”

Ez így nem igaz. Sehol sincs megírva az, hogy a téves hit soha nem hozhat valamiféle jó gyümölcsöt. Meglehet, hogy Origenész szent ember volt, mégis, tanítása bizonyos pontokban nem volt ortodox (hithű). Az igazság kicsavarása a legnagyobb bűn. Szent Pál előtt ez világos: „Isten igazságát fölcsérélték a hamissággal, s inkább a teremtménynek hódoltak és szolgáltak, mint a Teremtőnek, aki mindörökké áldott. Amen. Ezért szolgáltatta ki őket Isten alávaló szenvedélyeiknek.” (Róm 1,25) Fontos tehát a keresztény hit pontos tartalmának gondos meghatározása és azé, ami tőle távol áll. Nincs más lehetőség: választani kell!

Isten teremti a szabad embert

Isten nem azonos a világgal: nem a világ immanens lelke (pantheizmus). Nem is emanációként (kisugárzásként) származott Istenből, hanem Isten szeretetből, szabadon teremtette a világot.

Ugyanilyen téves azt állítani; hogy Isten azonos az emberrel. Benne lakik, kétségtelen, de ez nem akadályozza meg azt, hogy az ember Teremtője, Ura és Megváltója is maradjon. Isten és az ember között az alteritás, másság kapcsolata van. Isten így áll az emberrel szemközt, mint én és te, a szabad én és a szabad te, akik a szeretetben egymás társai, fúzió, összeolvadás nélkül. A szeretet egyébként sohasem eredményez összevegyülést: sőt, a másság megalapozója. Márpedig, a New Age egyik alapvető tétele az, hogy minden mindenben van; hogy Isten és az ember ugyanaz; és vagy az egész világ isteni, vagy Isten azonosul a világmindenséggel.

Ugyanezt az elvet, egyik vagy másik formájában megtalálhatjuk a nagy keleti vallások legtöbbjében. A keresztény hittel ez összeegyeztethetetlen.

Az imádság

Az imádság sohasem „legmélyebb énünk.” Az ima kettősséget tételez föl: szabadon helyezkedünk az alteritásba (mátságba): az imádságban, a hálaadásban, a könyörgésben, a hitben, és az engedelmisségben. A keresztény imádság nem lelki önvizsgálat (introspekció), hanem abban áll, hogy egyszerű alázattal megegyezünk a Másik akaratával: „Atyám... ne az én akaratom teljesejék, hanem a tiéd!” (Lk 22,42)

Ezért nagyon pontatlan az efféle megfogalmazás: „Isten az én legmélyebb énem.” Isten bennem lakik, ez igaz, de Ő a Másik marad: lakik bennem.

Máskülönben a keresztény imádság mindig krisztológikus. A keresztény hit struktúrájából fakad. E tekintetben a Szentírás mutatja az utat. A keresztény imádság nem egyszerűen szó, hanem sokkal inkább válasz: megelőzi az Isten szava, egyébként azt sem tudnánk, hogy mit kell mondanunk, vagy kérnünk. A Zsoltárok könyve megtanít arra, hogy a Teremtésben és a Megváltásban meglássuk Isten jótéteményeit.

Az Újszövetség kinyilatkoztatja, hogyan vezet bennünket a Szentlélek Krisztus misztériumába Krisztus szavainak és tetteinek megértésére. Továbbá, a keresztény imádság struktúrája szentháromságos: az Atyához intézzük a Fiú által a Szentlélekben. Végül, egyházi is: az Egyházban és Vele imádkozunk, akár közös liturgiában, akár „szobák rejtekében”.

Az ingyenes és nélkülözhetetlen kegyelem

A New Age szerint az ember jó: önmagától a jóra törekszik. Nem szabad, és nem is igen lehet a jóról, vagy a rosszról beszélni. Az ember elég önmagának magának; nincs szüksége se kinyilatkoztatásra, se Megváltásra, se semmiféle külső segítségre.

A kereszténység más nyelvet beszél. Az ember alapvetően jó, csakhogy gyenge. Önmagától képtelen a jót akarni, s megtenni. Szüksége van a Megváltásra. A Kegyelem nélkül semmire sem jut. „Isten maga műveli bennetek...a szándékot meg a végrehajtást is” (Fil 2,13)

Az ember bűnös, és bünt követhet el. Szabad, de semmire sem képes a Kegyelem nélkül. Így bizony fontos az erkölcsi tanítás, és szükségesek a parancsolatok, hogy megvilágítsák az ember értelmét, hogy megtalálhassa az életre vezető utat. Az ember a törvény alattvalója, nem törvényfölötti - ehhez sem fénye, sem ereje.

Az üdvözülés semmiféle ezoterikus receptje, a pszichikai koncentrációnak semmilyen nyalábjá, milliók tudatának semmiféle közös erőfeszítése nem szabadíthatja meg az embert.

Üdvösségünk egyetlen útja: Krisztusba vetett hitünk, Krisztusba, aki eljött és belépett a mi történelmünkbe, „érettünk és a mi üdvösségünkért”.

Napjainkban a Kegyelemről szóló tanítás kétségkívül a teológiának - és a keresztények gyakorlati életének -- legelhanyagoltabb fejezete. Az, hogy ember nem képes megmenteni önmagát, hogy egészen az Isten ingyenes kegyelmének van alávetve, ez bizony botránykő sokak számára. Nem képesek megérteni, hogy a Kegyelem nem fojtja el, az ember szabadságát és önállóságát, hanem épp ellenkezőleg, megalapozza azt. Az önmagán segítő ember álma kiirthatatlannak látszik. Márpedig, a hit éppen azt jelenti, hogy elfogadjuk Istentől való függésünket.

Jézus Krisztus: Emberfia, Isten Fia

A New Age szerint Krisztus nem történelmi személy.

Egy eszme, gondolat, idea. A Krisztus-eszmény olyan szellem, vagy lélek, ami mindent átjár, és a nagy személyiségekben mindig másképpen mutatkozott meg, pl. Buddhában, Zarathusztrában és másokban.

Az egyik ilyen manifesztációja, kinyilatkoztatás volt, a Názáreti Jézus.

Íme, ez a fő különbség a keresztény hit és New Age között. A keresztény hit ebben az egy mondatban összefoglalható: Isten belépett a történelembe, Jézus Krisztusban, saját Fiában, aki Isten és ember egyszerre, Jézus Krisztus történelmi személy, Máriától született Betlehemben, Augustus császár uralkodása idején, amikor Quirinius volt Szíria kormányzója és amikor népszámlálást tartottak (vö. Lk 2). Ponceus Pilátus alatt halt meg, Jeruzsálem városán kívül, a zsidók húsvéti ünnepének alkalmával. Ez az ember Isten Fia volt, és feltámadt a halálból.

Feloldhatatlan ellentmondás van itt a keresztény hit és a New Age egész gondolatrendszere között. Íme: „Az Ige testé lett, / És közöttünk lakott.” (Jn 1,14)

Egyébként a történelem folyamán mindig is botránykő volt ez némely gondolkodó számára: hogy egy emberben Isten működjék, aki „a földre köpött, sarat csinált a nyálból, a sarat a vak szemére kente”, hogy meggyógyítsa! Így az Isten földi, anyagi módon segítségünkre! A kereszténység peremvidékein a gnózis mindenféle fajtája, és minden „szellemi” mozgalom megpróbálta az Istent úgy hihetőbbé tenni, hogy igyekezett a földi lét porától megóvni. Krisztus teste (némelyek szerint) csak látszat volt, szenvedése: optikai csalódás. Mert az Isten nem szenvedhet. Vagy pedig Krisztus csak egyszerű ember volt. Az, hogy Isten fiának mondják, csak nyelvi fordulat. Így elfogadhatóvá, kézenfekvővé vált volna a keresztény hit, mert megszelídítették dogmáit. Viszont, ahol ezt tették, már nem a keresztény hitről volt szó. Hanem gnózisról, vagy New Age-ről.

Nincs helye sem a szenvedésnek, sem a halálnak

Az előzőkből következik, hogy a New Age-ben nincs helye a szenvedésnek: abszurd és értelmetlen.

„A kínzattal és a halállal szemben - mondja a New Age beavatottja - az érzékelhető élet szellemiségébe kapaszkodom.”

Még valószínűtlenebb (számukra), hogy Krisztus éppen a keresztihalál által váltotta meg a világot. A Megváltás a tudat kibővítésének gyakorlata: az újjászületés, a halál kapuihoz történő utazás és mindenféle olyan mesterkedés eredménye, melyek segítenek magunkat ellazítani és működőképessé tenni, vagy növelni képességeinket.

A keresztény ember is küzd a megpróbáltatások ellen; de ha itt van, nem tagadja meg és nem jelenti ki azt, hogy értelmetlen. A közösen hordozott kereszt üdvözítő - mondja. A szenvedés, melyet a kereszttel együtt Isten bölcsessége választott eszközül arra, hogy kinyilvánítsa az emberek iránti szeretetét. Szent Pálnak igaza van, hogy ilyen ötlete senki másnak nem lehetett volna: „... Isten bölcsességét... senki sem értette meg a világ fejedelmei közül, mert ha megértették volna, sohasem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát. Itt inkább az Írás szava érvényes: »szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt«” (1 Kor 2,6-9).

A keresztény ember számára a halál nem egy új reinkarnáció eljövetele, mely azután többször ismétlődik, míg az ember el nem jut a boldog nirvánába (megsemmisülésbe). A halál: egyszeri esemény, egyetlen út a végleges életbe. Ennek előkészülete a földi életünk, ahol az ember minden szabad cselekedetének örök értéke van. Az ember tehát nem körben forog, méghozzá semmivel sem

törődve, a Medúza tutaján, vagy valamiféle Cythéra felé. Az ember felelős kormányosa csónakjának, melyet abba a kikötőbe kell elvezetnie, ahol Isten várja.

Hinni: szabad cselekedet

Igaz, a hitnek van valami köze az anyagi tapasztalatokhoz. Ez is egy olyan belső jelenség, mely részben a vallásos pszichológia területére tartozik. Ugyanakkor a hit mindenek előtt szabad választás volt és marad -jöllehet Isten kegyelmének hatása alatt tesszük -, szabad önátadás a magát kinyilatkoztató Istennek. A hit nem egyszerű belenyugvás legmélyebb énkünkbe. A hit mindig feltételez valami természetfölöttit, ami meghaladja az embert, ami előtte van, fölötte áll és rajta kívül van. Hinni annyi, mint befogadni a Másikat és szabadon neki ajándékozni önmagamat.

A New Age-ben a hit csupán önmaga érzékelésének egyik formája. Ebben az értelmezésben bármilyen távlatok is nyílnak meg előtte, az ember ott marad, önmaga üvegfalába ütközve, mint egy madár a kalitka rácsai között. Még az „én” szélsőséges kitágítása sem tud ebből a börtönből szabadulni.

KRISZTUS, VAGY VÍZÖNTŐ?

A keresztény választ a New Age-re és az új „vallásokra” teljes egészében megadja Karácsony ünnepének titka: az Isten Fia, aki Szűz Máriától született, „hogyminket üdvözítsen”. Fájdalom járja át kortársaink szívét. És akinek fáj valamije, kipróbálja az összes orvost. Ez a magyarázata annak, hogy olyan bő kínálata van a titkos ismereteknek és boldogság-recepteknek. A 2000. év közeledése még csak fokozza ezt a lázat.

„Ez lesz néktek a jel...”

A mai emberek jeleket keresnek. Nézik a csillagokat. Karácsony jelet ad az emberiségnek. De ez nem a mágusok csillaga. Ez csak messziről mutatja, és helyet ad az igazi jelnek, amikor az megjelenik. Ezt a jelet nem a bölcseknek szánta Isten, hanem a pásztoroknak:

„Ez a jele: kisdedet találtak pólýába takarva és jászolba fektetve... Odasiettek és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet”. (Lk 2,12. és 2,16)

A jel nem egy elvont szimbólum az égen, hanem egy konkrét, történelmi személy, egy ember: Jézus, aki Máriától született Betlehemben. A keresztény jelek ilyenek: egyszerű történelmi - történelmi események, a mindennapi élet eseményei közé rejtve. Jézus - a Jel - nem az égbolton lévő csillagok kedvező állása, hanem egy jászolban síró kisgyermek.

Az Isten olyan nagy, hogy kicsinnyé is tud lenni, olyan egyetemes, hogy képes egyedivé is lenni, olyan erős, hogy le tud hajolni az emberekhez, és belépni történelmünkbe. A New Age a Mester... Maitreia közeli megjelenéséről álmodozik, az eget magasságában mindenki megláthatja majd nyomasztó nagyságát. Az Isten nem ilyen.

Az Isten emberré lett: az egyesülés igazi misztikája.

A New Age az egyesülés misztikájáról álmodik: minden egy, és mindennel rokonságban van. Eltűnik a különbség.

Karácsony az Isten és ember egyesülésének ünnepe. Isten emberré lesz, azért, hogy az ember istenivé lehessen.

A megtestesülés pontosan ez. A jászolban fekvő Gyermek egyszerre Isten Fia és Mária fia: Istent imádják benne, jóllehet pólýákba takart kisgyermek.

De sosem keveredik össze az ember és az Isten: különböző személyek maradnak, mint egy én és egy te. Máskülönbén hogyan tudnák szeretni egymást? Két kémiai adalék egy vegyületben nem szereti egymást: egyszerűen csak fuzionálnak. Csak szabad és önálló személyek tudják egymást szeretni. A New Age egységálma inkább az ásványok világára hasonlít, mint az ember világára, még kevésbé az Istenére.

Krisztus, kozmikus energia?

Azok a keresztények, akik gyöngék a New Age-el szemben, néha Teilhard de Chardin-re hivatkoznak. Valóban, ő Krisztusban látta az egész, anyagvilágot mozgásba hozó központot. Megtestesülésének ereje következtében a világmindenség mintegy az Isten mágneses körében van.

Jézusban Isten az anyag „szívévé” akart lenni, hogy azt isteni szintre emelje. Csakhogy Teilhard elgondolása szigorúan a megtestesülés logikájában marad: Krisztus különálló, történelmi személy, aki nem lesz a világ egyetemes lelkévé. A kozmosz középpontja, magához vonzza az anyagi realitást, mint a mágnes. Csakhogy ez a mágnes továbbra is Betlehemben és a Kálvárián helyezkedik el. Jézus megőrzi sebhelyeit. A Karácsony és a Húsvét soha nem lesz túlhaladottá. Az energia továbbra is a jászolból és a keresztől árad.

Reményünk

Korunkat a melankóliának valamiféle köde borítja, és kortársaink főrésze talán ezért is keresi olyan lázasan a bátorítás és az öröm forrásait. Mosolyogva szomorkodunk.

Vajon kimerültség-e ez, vagy tán kiábrándulás, mert a lehetőségek és az eszközök ilyen nagy bősége ellenére is oly kevés a boldogság a földön? Az emberi történelem kudarcainak és a szenvedésnek ellenszerét úgy keresik, hogy „a kozmikus törvényekhez alkalmazkodnak”, melyről azt hiszik, hogy azok automatikusan boldoggá tesznek minket. Ha legalább a titok nyitjára rájövünk! Meg kellene találnunk a boldogságot a csillagokban...

Karácsony megtanít bennünket arra, hogy nincsenek rövidebb titkos utak a boldogság felé, melyek megkímélnének minket a mindennapi erőfeszítésektől. Maga az Isten sem ismert egyenes ösvényt a megváltásunkra. Emberré lett, a miénkhez hasonló életet élt, mindazzal az örömmel és fájdalommal együtt, ami velejárója az emberi életnek. Jézus végigjárta - mindvégig az emberi életet - és milyen megrázó végig!

De Karácsony reménység is: „Ma született az Üdvözítő Dávid városában. Ő a Messiás és az Úr...” (Lk 2,11)

Megváltás: Másik által

A New Age központi helyet ad az ember „én”-jének.

„Ön fogja megmenteni saját magát, még ha ehhez kozmikus erőket is használ fel”, mondja.

Az összes konstelláció, az összes keleti vallás és guru, mindenféle boldogság-receptek, pszichológiai praktikák, a többé-kevésbé tudományos fogalmak bevetése ellenére a New Age teljesen magára hagyja az embert.

Magunknak kell segíteni magunkon: saját magunk megváltójának kell lennünk.

Miután hosszan vándorolt, ügyeskedett, hogy ettől megmeneküljön, a New Age embere pontosan a kiindulópontonra érkezik vissza: megszállják az egyéni teljesítmények gyötrő gondolatai, amelyektől irtózik. Ismét neki kell megmentenie saját magát.

Karácsony örömhíre egészen más: ingyen váltott meg bennünket Az, „aki értünk emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből” egy „Másik” jött bennünket megszabadítani.

Jöjjetek, imádjuk Őt...

Karácsony szent ünnepén, 1990.

Godfried DANNEELS, bíboros
Malines-Bruxelles érseke